

સલામી સવારની..

રાજા, વાંજા ને વાંદરા, રીજે 'એલચી પદ' આપી દે! ने सिंहेष्णुता पर शङ डरो तो नाङ डापी से! ચાંપી દે ચીનગારી વફાદારી પર એ, આમીર!! 'લગાન' ભરી ચિક્કાર 'પીકે' રામનામ જાપી લે!!

मांऽ संधाशुं -ત્યાં હાર્દિક પત્રથી પડી છે ખૂત!

वात वडां तुं है धो अस्टीमेटम! इर४ पूरी...

ચિંતન

સ્વજ રાવ માનો અપિ મનસ્વિનાં દુખ ભાવહૃતિ ॥

'ખરાબ ચારિત્ર્યને કારણે થયેલા-સ્વજન-સહકાર્યકર-સાથીદારોનાં અપમાનને કારણે બુદ્ધિમાન (વડીલ-રાજા) ને દુઃખ અને આઘાત પહોંચે છે.'

'ચાણક્યનીતિ'ના આ વાસ્તવિક, મંત્ર છે :

'કોઈ રાજા-મુખ્યમંત્રીના પ્રધાનમંડળમાં કે કુળ પરિવારમાં કોઈ દુઃખ ચારિત્ર્યવાળો સભ્ય હોય અને એનું કૌભાંડ રંગે હાથ પકડાય ત્યારે આવા માણસને પોતાના સાથીદાર તરીકે ક્ષોભ અનુભવે છે. જેટલીને કારણે મોદી સાહેબ, કેજરીવાલ અને અખિલેશને આવા અનુભવ થઈ ચૂક્યા અંતે રાજીનામા માગી મન મનાવવું પડે છે.'

ઘર-પરિવારમાં એકાદ સ્વજન જો નબળા ચારિત્ર્યવાળો હોય તો આખા ય કુટુંબને ક્ષોભજનક પરિસ્થિતિમાં મૂકાવું પડે છે.

આથી જ પરિવારના વડાએ પોતાના સાથીદારના સંસ્કાર માટે જાગૃત રહેવું જરુરી છે.

સુવિચાર

- જીવનને ઘડવું હોય તો મેળવ અનુભવો... એથી વધારે સારો સબક કોઈ નથી *જનક*લ્ચાણ
- સ્વિમિંગ પુલના છીછરા ભાગમાં ઊભા રહેવું કે પછી
- વિશાળ દરિયામાં ઝંપલાવવું એ નિર્ણય તમારે ખુદે જ લેવાન છે એસ. ભટ્ટાચાર્ચ
- માણસની જેમ બોલતા ન આવડે તો જાનવરની જેમ મૌન રહેવું બહેતર છે **મલેશિયન કહેવત** ● ઊંચાઈ સર કરવા પાંખોની જરૂરત તો પક્ષીઓને જ પડે છે,
- માણસ તો જેટલો નીચે ઝુકે છે એટલો ઉપર ઉઠતો જાય છે ડો. ચંદ્રકાન્ત મહેતા
- હાથ ભલે ખાલી રહે, પણ હે ઈશ્વર... હૃદય છલોછલ ભરેલું રાખજે **હરીન્દ્ર દવે**
- કોઈએ બહુ સરસ લખ્યું છે, પસંદ તો હું બધાને ખૂબ છું, બસ જયારે એમને મારી જરૂરત હોય છે ત્યારે - **એસ.એમ.એસ.**
- <mark>આજનું ઓષધ :</mark> અરડૂસીનાં પાન અને મીઠા લામડાની ચટણી બનાવી રોજ સવાર સાંજ ખાવાથી ક્ષય રોગ મટે છે. (સંકલન : દીપક વી. આસરા)

બોધકથા

માણસ લોભ-ઈચ્છા-વાસનાને છોડી નથી શકતો - એને માટે તપ-સત્સંગ અને સંયમની જરુર છે. લોભ અને ઈચ્છાને અંત નથી. નવ્વાણું એકઠા થાય પછી 'સો' પૂરા કરવાની મથામણ રહે જ છે.

એક સંતના વ્યાખ્યાનમાં એક ભાવિક આવતા હતા. તેના ચહેરા પર સતત ઉદાસી વર્તાતી હતી. સંતને તેના પર કરૂણા ઉપજી અને તેની ઉદાસીનું કારણ જાણવા વ્યાખ્યાન પછી પૂછ્યું. બેટા! તને રોજ ઉદાસ જોઉં છું તારી ઉદાસીનું કારણ શું છે?

ભાવિક કહે - બાપુ! મારી ચાંદીની ગંઠાવેલી રૂદ્રાક્ષની માળા કોઈ ચોરી ગયું છે... સંતે તેને ચિંતા ન કરવાનું આશ્વાસન આપ્યું અને પોતાની સોને મઢેલી રૂદ્રાક્ષની માળા આપી દીધી...

બીજે વ્યાખ્યાન પૂરું થયું. હજુ એ જ ઉદાસી ચહેરા સાથે પેલો ભાવિક, બાપુ સામે ઊભા હતો. બાપુએ પૂછ્યું કેમ હવે શું છે?

ભાવિક બોલ્યો - મારી જુની માળા મળી જાય તો મારી પાસે સોના અને ચાંદીની એમ બે માળા થઈ જાય ને!!

રામમંદિરનો મુદ્દો પ્રજાકીય સ્તરે ઉકેલાવો જોઈએ

લાભ ખાતર ઉઠાવાયેલો મુદ્દો ગણી લઈ અવગણવો જોઈએ નહીં. કમનસીબે આપણા તમામ નિર્ણયો સંસદ અને અદાલતના લેવલે લેવાય

બનાવવાનો મુદ્દો દેશની બહુમતી વર્ષપછી અસ્તિત્વમાં આવેલી અંગ્રેજી ગાંધીની રોજિંદી પ્રાર્થનામાં 'રઘુપતિ પ્રજાની આસ્થા સાથે સંકલાયેલો છે. પદ્ધતિની વ્યવસ્થા પ્રણાલી અંતર્ગત રાઘવ રાજા રામ' ભજન ગવાતું હતું આ વાત કોઈ પણ હિંદુનું અંતઃકરણ આણવા એ તો સંસ્કૃતિનું જ અપમાન અને એમાં મુસ્લિમો પણ સામેલ થતાં સ્વીકારતું રહ્યું છે. એથી એને માત્ર લેખાશે. આ જ સમજણ સાથે તે હકીકત શી રીતે નકારી શકીશું? ભારતીય જનતા પાર્ટી દ્વારા રાજકીય સ્વપ્નદેષ્ટા રાજીવ ગાંધીએ બંધ અલબત્ત, ગાંધીજીની દષ્ટિએ રામ એ

રામજન્મભૂમિ પર મંદિર અવતારીલોકનાયક છે. એમને હજારો સ્થાપવાનું સપનું જોતા હતા. મહાત્મા હાલતમાં પડેલી રામજન્મભૂમિનાં પેલા દશરથનંદન કે અયોધ્યાના રાજા

તંત્રીસ્થાનેથી....

ચર્ચાવા જોઈએ અને એમાં કાયદા વાતચીતમાં રાજીવ ગાંધીએ દેશમાં કાનૂન કરતાં પ્રજાકીય લાગણીનું જ રાજરાજય સ્થાપવાની વાત કરી હશે વિશેષ મહત્ત્વ રહેવું જોઈએ. રામ એ કે નહીં તેનો આપણી પાસે પુરાવો નથી, કોઈ સંસદ કે સર્વોચ્ચ અદાલતના પરંતુ એવો ઉમળકો વ્યક્ત કર્યો હોય દાયરામાં સમાય એવા મહાનાયક તો એમાં ખોટું શું છે? ગાંધીજી પણ

છે. ખરું પૂછો તો જન આસ્થા સાથે તાળાં ખોલવાનો સાહસિક નિર્ણય કર્યો નહીં બલકે પ્રત્યેક જીવના હૃદયમાં સંકળાયેલા મુદ્દાઓ જનતાના સ્તરે જ હતો. સુબ્રણ્યમ સ્વામી સાથેની બેઠેલા રામ છે. એટલે એવા રામને ફક્ત એક ધર્મ વિશેષની અસ્કામત ગણી લેવા એ તો એમનું અવમૂલ્યન જ લેખાશે. રામજન્મભૂમિ એ રામની સ્મૃતિ સાથે સંકળાયેલ સ્થળ વિશેષ છે અને સ્થળનો મહિમા આપણી સંસ્કૃતિક વિરાસતનો અનિવાર્ય ઉપક્રમ

પાછળ ભળે ગણતરીપૂર્વકનું રાજકારણ હોય પરંતુ કરોડો હકીકત છે. દબાયેલી પ્રજા જયારે હિંદુઓએ એને શ્રદ્ધાપૂર્વક સમર્થન આઝાદ થાય છે ત્યારે એને એનાં આપ્યું હતું અને કયારેક બે બેઠકો પર 'રૂટ્સ' સાંભરે છે. એ રીતે હિંદુ પ્રજાએ સીમિત બની ગયેલી પાર્ટી એકાએક અયોધ્યા, મથુરા અને કાશીનાં પવિત્ર કોંગ્રેસ જેવી રાષ્ટ્રીય પાર્ટીના વિકલ્પ તીર્થસ્થાનો પર થયેલા જુલ્મ સામે રોષ સ્વરુપે ઊપસી શકી હતી. રામજન્મભૂમિ અને રામમંદિરનો મુદ્દો ઝીંકી દેવામાં પણ વરવું રાજકારણ જ જવાબદાર છે. અદાલતને એની એમનું પોત પાતળું પડી જાય છે. પોતીકી મર્યાદાઓ છે. એના પ્રમાણો રામજન્મભૂમિનો મુદ્દો ભાજપ માટે પર આધારિત ચુકાદા અપાય છે. બાબરી મસ્જિદ નામે ઓળખાતો ઢાંચો એ જૂના વખતની રામજન્મભૂમિ આવી રહી છે ત્યારે પાર્ટી એનો મંદિરને ધ્વસ કરીને ઊભો કરાયો હતો,

છે. તેથી અડવાણીના નેતૃત્વ હેઠળ ધર્માંધતા દાખવીને દેશનાં અનેક નીકળેલી રામજન્મભૂમિ રથયાત્રા મંદિરોતોડી પાડ્યાં હતાં અથવા ખંડિત કર્યા હતા તે સંભારવી ન ગમે તેવી જાગેતોએઅસ્વાભાવિકનજગણાવો જોઈએ. તકલીફ એ વાતે છે કે આવા ઉકેલવાને બદલે અદાલતના આંગણે મુદ્દાઓ રાજકીય મુદ્દાઓમાં ફેરવાઈ જાય છે અને પ્રજાકીય મુદ્દાઓ તરીકે હુકમનો એક્કો બની રહેલ છે. હવે જયારે ઉત્તરપ્રદેશની ચુંટણી નજીક વ્યૂવહાત્મક દુરુપયોગ કરવા ખાતર એવા કર્શોપકર્શ ખ્યાલ પાછળ પણ જ એને ઉખેળતી હોય તો એ ખરેખર કોઈ તથ્ય તો હશે જ. મોગલ શાસકોએ કમનસીબ બાબત ગણાશે.

નથી. એ તો જન જના હૈયે વસેલા દેશમાં રામરાજ અને ગ્રામસ્વરાજ તું પતંગ ને હું દોરી, શું કામ કરવી કિજ્ઞાખોરી? ચાલ, બંધાઈએ સ્નેહની ગાંઠે ઊડી લઈએ પવનની સાથે… આકાશમાં થોડું, ઉડી લઈએ… ક્ષણનો સંગાથ, માણી લઈએ... પેચના ખેલમાં, કપાઈ જઈશું, હવામાં બંનેય, લટકી જઈશું! ભરાઈશ તું, Happy Utterayan તાર, ઝાડ કે ઝંડામાં, અટવાઈશ હું, લચ્છો, ગૂંચળું કે ફિકરીમાં... માળીયે પુરાઈને મરવા કરતાં, સંઘર્ષ કરીને કપાવું સારું... પંખી બનશું, ગગનમાં ઉડશું સહેલ માણશું, મોજ કરશું , બચાવીશું પંખીઓની જીવાદોરી! ઉત્તરાયણની કેવી મસ્ત છે, આપણી આ લવસ્ટોરી... તું પતંગ ને હું દોરી...!!

- સંજય થોરાત

WhatsApp

ઓફ દ્યી વી~~ક~~

नेहस गढवी

આપણે ત્યાં ઉત્તરાયણ અને નવરાત્રી આ બંને તહેવારોનું વિશેષ મહત્ત્વ છે. નાના બાળકો અને નવયુવાનો તો એક મહિના અગાઉથી જ ઉત્તરાયણની મજા માણવા પોતપોતાના ધાબે ચડી જતા હોય છે. જાન્યુઆરી મહિનાથી શરુઆત થતા તો આપણે ઝાડમાં, તાર પર અને ઘરના ધાબામાં કે બાલ્કનીમાં કપાયેલા પતંગોની વણઝાર જોઈ જ શકીએ છીએ. દોરીથી બચવા ટુ-વ્હીલર્સ પર આગળ પ્રોટેકશન પણ નજરે પડતા જણાય છે. નાના-મોટા ગરીબ-તવંગર અને કોઈ પણ સંપ્રદાય કે પ્રાંતના લોકો પૂરા જોશ અને ઉત્સાહથી આ પર્વને મનભરીને માણે છે. ઉત્તરાયણના આ દિવસોમાં આકાશ તો રંગબેરંગી પતંગોથી એટલું મનમોહક લાગે કે જાણે કોઈ અન્ય દુનિયામાં આવી ગયા હોઈએ તેમ લાગે. રંગબેરંગી પંખીઓની ફૅશન-પરેડ નિહાળી રહ્યા હોઈએ તેવું આહુલાદક અને નયનરમ્ય દેશ્ય હોય છે. સંજયભાઈ થોરાતની જેમ આપણે સૌ પણ હંમેશ પતંગની જેમ મુક્ત ગગનમાં વિહરવાના સ્વપ્નો સેવતા હોઈએ છીએ.

રંગબેરંગી પતંગનો આ મહોત્સવ આપણને જીવનના ઘણા ગૂઢ રહસ્યો સમજાવી જાય છે. પતંગ અને દોરીની જુગલબંધીની જેમ જીવનમાં જરુરી છે સંબંધોની જુગલબંધી. એ જુગલબંધી જો બરાબર જામી જાય તો ભલભલા સંઘર્ષોના પેચ કાપતી આપણી પતંગ વિજયપતાકા સમાન હવામાં લહેરાતી રહે છે. જો કે, જીવનનું સનાનત સત્ય આપણે સૌ જાણીએ છીએ તેમ 'કપાવું' જ છે માટે હવામાં ઝૂમીએ, ઊડીએ અને પળેપળનો વધુમાં વધુ આનંદ લૂંટી લઈએ. આજના આ cut throat competitionના યુગમાં સૌને પોતાનો પતંગ હવામાં સૌથી ઊંચે લહેરાતો જોવાની અપેક્ષા છે. પણ સતત ટોચ પર રહેવું એ સાવ અશક્ય બાબત છે. પવનની ગતિ, કિજ્ઞાની પકડ, ફિરકીની અસર, દોરીની ગુણવત્તા આ

ઉત્તરાયણની કેવી મસ્ત છે, આપણી આ લવસ્ટોરી... તું પતંગ ને હું દોરી...!!

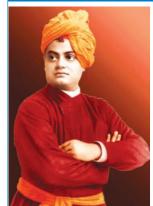
તમામ બાબતોના સહિયારા પ્રયાસથી પતંગ આકાશમાં ઊંચે તો જતી રહે છે પણ વચ્ચે વચ્ચે હાથથી તેને ઠુમકા મારવા પડે, કોઈ પેચ લડાવે ત્યારે ઢીલ મૂકવી કે ખેંચીને કાપી કાઢવો એ બાબતની પણ કાળજી રાખવી પડે અને ખેંચી લીધા બાદ જો પતંગ કપાઈ પણ જાય તો વધેલી દોરીને કાળજીપૂર્વક લપેટવી કઈ રીતે, એ પણ ખૂબ અગત્યની બાબત છે. જીવનરુપી આ મેળામાં સંબંધોમાં કોઈ નાની-સરખી પણ ગૂંચ ન પડે તેની સાવચેતી રાખવી, ઢીલ મૂકવી એટલે કે જતું કરવાની ભાવના રાખવી અને ખેંચી કાઢવું એટલે કોઈ કારણસર પેચ લડી ગયા બાદ અહેસાસ થાય કે અહીં ખોટા ફસાઈ ગયા તો ઝડપથી તેમાંથી બહાર આવી જવું હિતાવહ છે.

પતંગ જે રીતે હવામાં ઉપર-નીચે લહેરાય છે તે દર્શાવે છે જીવનના ups and downs. ઉપર હવામાં ખૂબ ઊંચે ચગતા પતંગની જેમ જયારે કોઈ વ્યક્તિ સમાજમાં ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ કરવા લાગે ત્યારે જો તે પોતાનો મૂળ સ્વભાવ ભૂલીને અહંકારી બની જાય તો આપણે ઘણા લોકોના મોઢે સાંભળીએ છીએ તેમ 'બહુ ચગ્યો છે એટલે હવે કપાશે' એ વાત લાગુ પડે છે. રાતોરાત સફળતાની ટોચ પર પહોંચેલી વ્યક્તિએ સતત યાદ રાખવું કે જેમ એકાએક ટોચ પર પહોંચી જવાયું છે તેમ એક જ સેકન્ડના પલકારામાં કપાઈને કોઈ તાર પર અકાળે લટકી જવું પડે તેમ પણ બને. માટે પદ્ધતિસર અને સંઘર્ષ કરીને

ઉપર પહોંચવું અને આ રીતે ઉપર પહોંચ્યા બાદ ઊંચાઈનો આનંદ માણવાની સાથોસાથ નમ્રતા અને વિવેકપૂર્વક ધીમે-ધીમે નીચે ઉતરતા જવાથી કપાઈ જવાના જોખમથી બચી શકાય છે. ઉત્તરાયણના આ પર્વમાં તલસાંકળીની લિજ્જત માણવાની સાથે સાથે જીવનમાં દરરોજ એક તલમાત્ર જેટલી ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ કરીએ તો પણ આરામથી આપણા લક્ષ્ય સુધી પહોંચીને સફળતાનો આનંદ માણી શકીએ. સંબંધોની દોરીમાં કોઈ ગૂંચ ન પડી જાય તેનો ખાસ ખ્યાલ રાખવાનો છે અને ધારો કે એકાદ ગાંઠ પડી જાય તો તેને ત્યારે જ ઠીક કરીને ફિરકીમાં દોરીને ફરીથી લપેટી લેવાથી વધુ ગૂંચવાડો થતો અટકાવી શકાશે. આપણે જીવનમાં આવી નાની-નાની ગેરસમજરુપી ગૂંચને તરત ઉકેલી દઈશું તો સંબંધોની દોરી આજીવન સરળ રહેશે. તો આવો, પતંગ અને દોરીની આ લવસ્ટોરીને જાણીએ, માણીએ અને તેને ઊંડાણપૂર્વક સમજીને તેનું જતન કરતાં પણ શીખીએ.

nehalgadhavi101@gmail.com

विश्वधर्मना प्रशेता **विवे**डानंहन् अनोभ् **ध्य**क्तित्व

છેક ૧૮૯૩ના સપ્ટેમ્બર મહિનામાં અમેરિકાના વિશે પણ એવું જ ચાલતું રહ્યું. એમના ઉપદેશ અને આચરણથી વિપરીત એમના નામનો બદલે એમને પ્રજ્ઞાચક્ષુઓના હાથી(આંધળાના હાથી) શબ્દોના સાચા સંદર્ભમાં પીછાણી લેવાની જરૂર છે. તરીકે નિહાળવાની પરંપરા આજેય અખંડ છે. સ્વામી તરીકે અમેરિકા જવા ઉપડ્યા હતા, પરંતુ વિશ્વ ધર્મ સંસદમાં સહભાગી થઇને સ્વદેશ પાછા ફર્યા ત્યાં લગી તો એ વિશ્વમાં ચર્ચાસ્પદ વ્યક્તિ તરીકે ઉપસ્યા હતા.

નામકરણ નરેન્દ્રનાથ થયું. ૪ જુલાઇ ૧૯૦૨ના રોજ શ્રીરામકૃષ્ણના પરમ શિષ્ય નરેન્દ્રએ સ્વામી વિવેકાનંદ તરીકે કોલકાતામાં મહાસમાધિ ગ્રહણ કરી. દેશ-વિદેશમાં બેલુડ મઠના હિંદુ દેવોમાં શ્રહા નહીં ધરાવનાર અને હિંદુશાસ્ત્રોના કર્મકાંડની મશ્કરી

કરનાર નરેન્દ્રનાથને સર્વે ધર્મોનો સરવાળો વિશ્વના હિતમાં અભિપ્રેત હતો શ્રીરામકૃષ્ણ મઠ અને મિશનના માધ્યમથી દેશી-વિદેશી ભક્તો અને શ્રદ્ધાળુઓમાં ગજબનાક

ધર્મસંસદમાં હિંદુ યોગી(હિંદુ મોન્ક) તરીકેની ઓળખને પ્રસ્થાપિત કરી હતી, પરંતુ સમયાંતરે સર્વે ધર્મોનો સરવાળો કરતા વિશ્વધર્મના એ પ્રણેતા બની રહ્યા.

''આ વિશ્વધર્મ, વૈદિક-બ્રાહ્મણ ધર્મ નહીં હોય, એ બૌદ્ધધર્મ નહીં હોય, એ ખ્રિસ્તી ધર્મ નહીં હોય, એ ઇસ્લામ પણ નહીં હોય, એ સર્વેનો સરવાળો હશે. અને તેમ છતાં, વિકાસ માટે અનંત અવકાશવાળો હશે. આ વિશ્વધર્મ વિશાળહૃદયી હશે અને એના અનંત બાહુઓમાં દરેક માનવને

'શિકાગો વ્યાખ્યાનો'માં 'હિંદુ ધર્મ વિશે નિબંધ' રજૂ કરતાં સ્વામીએ કહેલા શબ્દો કાંઇક આવા હતાઃ ''આ વિશ્વધર્મના બંધારણમાં ત્રાસવાદને સ્થાન નહીં હોય, અસહિષ્ણુતાને સ્થાન નહીં હોય. આ વિશ્વધર્મ દરેક માનવ પુરુષ અને સ્ત્રીમાં યાદ રાખવામાં આવે છે. રહેલી દિવ્યતાનો સ્વીકાર કરશે. આ વિશ્વધર્મ માવનજાતને પોતાની સત્ય અને દિવ્ય પ્રકૃતિનો સાક્ષાત્કાર કરાવવામાં સહાયભૂત થવા માટે પોતાની સર્વશક્તિ તેમજ સર્વ અનુકૂળતાનો ઉપયોગ કરશે." સમન્વયનો ધ્વજ ધારણ કરી સંસ્કૃતિને મોખરે ચાલનાર સ્વામી વિવેકાનંદને માત્ર હિંદુ ધર્મના યોગી-સાધુ તરીકે ઓળખાવવામાં તો એમનું અપમાન જ થાય.

સ્વભાવે સંશયવાદી એવા નરેન્દ્રને શ્રીરામકૃષ્ણ આશ્રમ દ્વારા પ્રકાશિત 'સ્વામી વિવેકાનંદઃ જીવનચરિત્ર'માં "હિંદુ દેવોમાં શ્રદ્ધા નહીં ધરાવનાર" અને "હિંદુ શાસ્ત્રોના ઘણાખરા કર્મકાંડની 🛾 કરતા હોય, પણ હિંદુ ધર્મમાંની કુરીતિઓને દૂર કરવાની દિશામાં યોગદાન કરવા ઉપરાંત મશ્કરી કરનાર'' તરીકે રજૂ કરાયા છે. પાન, સોપારી કે તમાકુનો ઉપયોગ કરનાર સ્વામીજી મહિસૂરના મહારાજા કનેથી હુક્કો લઇને ગગડાવતા અને 'કામ-કાંચનનો ત્યાગ એ જ સાચો 🏻 કન્યાકુમારી સુધી દેશભરમાં ઘૂમી વળવાનું પસંદ કર્યાનું' એમની સત્તાવાર અને અધિકૃત ત્યાગ' માનતા. શ્રીરામકૃષ્ણ જેવા અવતારી પુરુષને ક્યારેક પાગલ માની લેનાર નરેન્દ્રે પોતાના ગુરુ વિશે નોંધ્યું છેઃ ''આ પુરુષે પોતાની એકાવન વર્ષની આવરદામાં રાષ્ટ્રના આધ્યાત્મિક જીવનમાં પાંચ હજાર વર્ષો જીવી બતાવ્યાં અને ભાવિ પેઢીઓ માટે એ એક આદર્શ બની રહેવાની કોટિએ પહોંચી ગયા." રાજા રામમોહન રાયના બ્રહ્મસમાજની બેઠકોમાં હાજરી આપનાર અને બ્રહ્મસમાજમાં ૧૮૭૮માં ફાટફૂટ થતાં 'સાધારણ બ્રહ્મસમાજ'ની બેઠકોમાં ઉપસ્થિત થનાર નરેન્દ્ર ૧૮૮૧માં શ્રીરામકૃષ્ણ સાથે પ્રથમ મુલાકાત કરે છે. ઇશ્વરદર્શનની તીવ્ર ઝંખનાએ તેમને ગુરૂ સાથે 'અદ્ભૂત ધન્યતાનો અનુભવ' કરાવ્યો.

બેલુડમઠ અને શ્રીરામકૃષ્ણ મિશનના માધ્યમથી દેશદેશાવરમાં પ્રભાવ પાથરનાર સ્વામી વિવેકાનંદે 'ભગવાન ગૌતમ બુદ્ધના ઉપદેશને એમના શિષ્યો અને અનુયાયીઓ સમજવામાં ભૂલ કરી બેસતા હોવાની વાત' છેક ૧૮૯૩ની શિકાગો ધર્મ પરિષદમાં કરી હતી. સ્વયં સ્વામી

શિકાગોમાંવિશ્વ ધર્મ પરિષદમાં હાજરી આપીને વિશ્વફલક દુરુપયોગ રાજકીય પક્ષો અને નેતાઓ કરતા રહ્યા છે. સ્વામીના શબ્દો હતાઃ ''હું કોઇ પર છવાઇ ગયેલા સ્વામી વિવેકાનંદે ૩૯ વર્ષની વયે રાજકીય નેતા કે ચળવળખોર નથી. હું તો કેવળ આત્માની જ પરવા કરું છું એટલે જ તમે જીવનલીલા સંકેલી લીધી, પરંતુ શિકાગોની વિશ્વ ધર્મ કલકત્તાના લોકોને ચેતવી દેજો કે મારાં કોઇ પણ લખાણોને કે વ્યાખ્યાનોને કદી ખોટી રીતે પરિષદમાં એમણે પ્રબોધેલા વિશ્વધર્મના માધ્યમથી રાજકીય મહત્ત્વ ન આપે.'' એમના આ શબ્દોનું ધરાર ઉલ્લંઘન થતું હોય એવા રાજકીય આતંકવાદ જેવી સમસ્યાઓનો અક્સીર ઇલાજ કરવાને 🛾 તમાશાઓ કે યાત્રાઓ યોજીને રાજકીય લાભ ખાટવા મેદાને પડનારાઓને પ્રજાએ સ્વામીના

હકીકતમાં શિકાગોની ૧૮૯૩ની વિશ્વધર્મ પરિષદ ''ખ્રિસ્તી ધર્મની સર્વશ્રેષ્ઠતા સાબિત વિવેકાનંદ ૩૧ મે ૧૮૯૩ના રોજ 'અજ્ઞાત સંન્યાસી' કરવાના જે ખ્યાલથી યોજાઇ હતી, એ ખ્યાલની જ એમાં આહુતિ અપાઇ'', એ માટે સ્વામી વિવેકાનંદનું યોગદાન નાનુસૂનું નહોતું. સોળ દિવસની એ પરિષદમાંથી વીરચંદ ગાંધી અને સ્વામીએ વટાળવૃત્તિનો વિરોધ કર્યો હતો. ઘરઆંગણે રાજા રામમોહન રાય કે પછી વિપિન ચંદ્ર પાલ 'અંગ્રેજ શાસનને ઇશ્વરીય વરદાન' લેખાવતા હતા, પણ ધર્મક્ષેત્રમાં સ્વામી વિવેકાનંદ ભુવનેશ્વરી દેવીની કુખે ૧૨ જાન્યુઆરી ૧૮૬૩ના રોજ જન્મેલા વીરેશ્વરનું પાછળથી ભારતને સર્વોચ્ચ માનતા હતા અને કહેતા હતા કે ધર્મ-પિપાસુઓએ ભારતનાં ચરણમાં બેસવું

લક્ષ્મીનિવાસ ઝુંઝુનવાલાલિખિત 'વિશ્વ ધર્મ-સંમેલન'માં પાશ્ચાત્ય સભ્યતાને તમામ દિષ્ટિએ શ્રેષ્ઠ માનનાર રાજા રામમોહન રાય અને 'ભારતીય ગામની તુલનામાં પશ્ચિમનાં ગામને નરક ગણાવનાર' સ્વામી વિવેકાનંદ વચ્ચેની ભેદરેખા અંકિત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. લક્ષ્મીનિવાસે તો રાજા રામમોહન રાયના જીવનીકારે તેમનો પ્રથમ અને મૂળ મજહબ ઇસ્લામ ગણાવ્યાનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. વિવેકાનંદના ગુરૂ શ્રીરામકૃષ્ણે છ મહિના ઇસ્લામનું અનુસરણ બૌદ્ધિક અને સેવાભાવી વ્યક્તિત્વ તરીકે છવાઇ ચુક્યા હતા. સ્વામી વિવેકાનંદે શિકાગોની કર્યુ હતું. કૃષ્ણ અને જિસસને પણ એ સમાન દરજ્જે ગણતા હતા.

સ્વામી વિવેકાનંદ મુસલમાનોને પણ પ્રેમ કરતા હોવાની વાત નોંધીને લક્ષ્મીનિવાસે ઉમેર્યું છે કે ''તેઓ(વિવેકાનંદ) રામમોહન રાયની જેમ કટ્ટર મૌલવી બની શક્યા નહોતા.'' અરબી, ફારસી, અંગ્રેજી અને સંસ્કૃતના બહુ મોટા વિદ્વાન રાજા રામમોહન રાયે ૧૮૨૮માં બ્રહ્મસમાજની સ્થાપના કરી હતી. રામમોહન રાયને 'મુસલમાનોની ગુલામીમાં નિરંકુશ તાનાશાહી કરતાં અંગ્રેજી રાજ એમને વધુ સારું લાગતું હતું', પણ રાજા રામમોહન રાય ખ્રિસ્તી પાદરીઓના ધર્માંતરણના ઘૃણાસ્પદ માર્ગનો વિરોધ કરતા હતા. ૧૮૩૦માં બ્રિટિશ સરકારે રામમોહન રાયને 'રાજા'ની પદવી એનાયત કરી. એ પૂર્વે ૧૮૨૯માં સતી પ્રથા વિરોધી કાયદો ભારતના ગવર્નર જનરલ લોર્ડ વિલિયમ બેન્ટિકના માધ્યમથી કરાવવામાં એમના યોગદાનને ખૂબ જ

अतितनी आજ

ડો. હીરે દેસાઈ

યુગનાયક વિવેકાનંદના જન્મદિન ૧૨ જાન્યુઆરીને 'રાષ્ટ્રીય યુવા દિવસ' તરીકે દેશભરમાં મનાવવાનું ૧૯૮૪માં તત્કાલીન વડાં પ્રધાન શ્રીમતી ઇંદિરા ગાંધીએ જાહેર કર્યું હતું

સ્વામી વિવેકાનંદ ભલે પોતાને કોઇ રાજનેતા કે સમાજસુધારક ગણાવવાનું નાપસંદ ભારતમાંથી 'વિદેશી સત્તાની ધૂંસરીને ફગાવવા માટે રાજાઓને સંગઠિત કરવા એમણે હિમાલયથી જીવનકથામાં જરૂર નોંધવામાં આવ્યું છે. પાંડિચેરીમાં તો સ્વામી વિવેકાનંદે ભાવિની આગાહી કરતા હોય એમ કહ્યું હતું: 'એવો સમય આવશે કે જ્યારે શુદ્રો જાગશે અને પોતાના હકોની માગણી કરશે. જ્ઞાતિપ્રથા અને ધર્મમાં પેસી ગયેલી વિકૃતિને કારણે રાષ્ટ્ર છિન્ન ભિન્ન થઇ ગયું ં છે, એટલે સુશિક્ષિત ભારતવાસીઓએ રાષ્ટ્રની એકતા માટે અને પદદલિત લોકોના ઉત્કર્ષ માટે આગળ આવવું પડશે.'

યુગનાયક વિવેકાનંદના જન્મદિન ૧૨ જાન્યુઆરીને 'રાષ્ટ્રીય યુવા દિવસ' તરીકે દેશભરમાં મનાવવાનું ૧૯૮૪માં તત્કાલીન વડાં પ્રધાન શ્રીમતી ઇંદિરા ગાંધીએ જાહેર કર્યું હતું. એમની સરકારે એ મુજબનો ઠરાવ પણ કર્યો હતો, પરંતુ ૧૯૮૫ની ૧૨ જાન્યુઆરીએ ્રપ્રથમ રાષ્ટ્રીય યુવા દિવસની ઉજવણી માટે શ્રીમતી ગાંધી જીવિત નહોતાં. એમની ૩૧

અનુસંધાન પાના નં. ७ પર

દસ્તાવેજ ગોટાળામાં જીલ્લા કક્ષાની સમિતિની મંજુરી ફરજીયાત

આવતા હતા જેની નોંધ રેવન્યુ રેકર્ડમાં તેમજ માલીકી હક્કમાં સીધી ઈ-ધારા દ્વારા પાડવામાં આવતા ખોટા આવી ફરીયાદમાં પહેલા સબ રજીસ્ટ્રારને પણ આરોપી તરીકે દર્શાવી પગલા ભરવામાં આવતા હતા પરંતુ હવે

ફરીયાદના મુખ્ય સાક્ષી તરીકે લઈને કાયદાકીય સમિતિ પુરાવા ચકાસી નોંધણી અધિકારીનું નામ ફરીયાદમાં દાખલ કરવું કે કેમ? તે અંગે નિર્ણય

મહેસુલ વિભાગ હસ્તકના નોંધણી કચેરીના કર્મચારીઓ દ્વારા દસ્તાવેજોની નોંધણી કરવામાં આવે છે કોઈપણ પક્ષકાર દસ્તાવેજ નોંધણી માટે માટે રજૂ કરે ત્યારે નોંધણી

નિયમોની જોગવાઈ મુજબ પુરાવાની ચકાસણી કરી ફરીયાદની આગળની કાર્યવાહી કરી શકશે. આવો જોગવાઈનું પાલન કરી દસ્તાવેજ નોંધણી માટે નોંધણી રીપોર્ટ ફરીયાદ મળેથી એક માસમાં સોંપવાનો રહેશે. અધિકારી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે છે.

દસ્તાવેજો નોંધાવી માલીક બનેલ છે. આવા કેસોમાં ફોર્ડ કરનાર સામે ફોજદારી ફરીયાદ નોંધાતી હોય છે છેતરપીંડીમાં નોંધણી અધિકારીની સીધી સંડોવણી કરનાર ઉઠાવે છે. હોવાનું અનુમાન પોલીસ દ્વારા કરી આરોપીમાં લેવામાં આવે છે અને ધરપકડ પણ કરવામાં આવે છે.

પોલીસ અધિકારીની આવી કાર્યવાહીના કારણે નોંધણી કચેરીના કર્મચારીઓનું મનોબળ તથા સરકારી કામકાજ ઉપર અસર થાય છે જેનો ભોગ સાચા ખરીદનારા યેનકેન પ્રકારે બને છે જે પરિસ્થિતિ નિવારવા 🛮 અધિકારી જ આરોપી સાથે મેળાપીપણામાં સીધી હાઈકોર્ટમાં પીટીશન કરવામાં આવતા રાજય સરકાર

મોટી સંખ્યામાં જોવા મળેલ છે. પહેલા આવા કિસ્સામાં અવેલ છે અને જણાવેલ છે કે નોંધણી અધિકારી વિરૂધ્ધ નોંધણી રજીસ્ટ્રાર સામે સીધે સીધી પોલીસ ફરીયાદ 🛭 કોઈ ફરીયાદ મળે તો મહેસુલ વિભાગે નિમેલી જીલ્લા નોંધવામાં આવતી હતી કોઈ વ્યકિત દ્વારા બનાવટી 🛮 કક્ષાની સંકલન સમિતિ સમક્ષ આ બાબત તમામ રેકર્ડ કુલમુખત્યારનામા દ્વારા કે માલીકીના પુરાવામાં છેડછાડ સહિત રજુ કરવાની રહેશે. આ સમિતિ રેકર્ડના આધારે કરી ખોટા પુરાવા ઉભા કરી છેતરપીંડી આચરી ખોટા નોંધણી અધિકારીએ જોગવાઈ મુજબ નિયમો મુજબ જ દસ્તાવેજો સાચા તરીકે સબ રજીસ્ટ્રાર કચેરીમાં નોંધવામાં નોંધણી કરેલ છે કે કેમ તેની ચકાસણી કરશે અને ત્યારબાદ સીધી કે આડકતરી સંડોવણી જણાય તો ફરીયાદમાં નોંધણી અધિકારીને આરોપી તરીકે લેવા કે કેમ? તે નક્કી વ્યક્તિઓ અન્ય કોઈની માલીકીની મિલ્કતમાં માલીક કરી મંજરી આપે ત્યારબાદ જ પોલીસ અધિકારી દ્વારા બની જઈ કરોડોની મિલ્કતમાં છેતરપીંડી આચરતા હતા 🔝 કાર્યવાહી કરી શકાશે માત્ર ફરીયાદના આધારે સીધે સીધી નોંધણી અધિકારીની ધરપકડ કરી શકાશે નહી.

દસ્તાવેજ નોંધણી અધિકારી સામે ફરીયાદ જીલ્લા કક્ષાએ રેકર્ડ સહિતની વિગતો મેળવી ત્યારબાદ 🛮 દાખલ કરવા માટે પોલીસ દ્વારા ત્રણ સભ્યોની કમીટી કસુરવાર જણાય તો જ નોંધણી અધિકારીને આરોપી બનાવી તેના સમક્ષ રેકર્ડ રજુ કરવામાં આવશે. સમીતીના તરીકે લેવાના રહેશે અન્યથા નોંધણી અધિકારીને અધ્યક્ષ તરીકે જીલ્લા કલેકટરશ્રી અને સભ્ય તરીકે

જીલ્લા પોલીસ વડા તથા જીલ્લા સરકારી વકીલ રહેશે. આ સમિતિએ એક માસમાં પોલીસને તપાસનો અભિપ્રાય આપી ફરીયાદમાં નોંધણી અધિકારીનું નામ દાખલ કરવું કે કેમ? તેની માહિતી આપશે. નોંધણી અધિકારીની સંડોવણી નક્કી થયા બાદ જ તપાસ સમિતિના રીપોર્ટ બાદ જ પોલીસ અધિકારી

શહેરમાં દરરોજ સરેરાશ ૫૦૦ જેટલા દસ્તાવેજો

કેટલીક વખત કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા માલીકના ખોટા નોંધવામાં આવે છે અને મિલ્કતની તબદીલી તેના કુલમુખત્યારનામાના આધારે ગેરકાયદેસર અથવા તો 🛮 આધારે રેકર્ડમાં કરવમાં કરવમાં આવે છે. અમદાવાદ બનાવટી કુલમુખત્યારનામા ઉભા કરી માલીકીના પુરાવા 🛮 જલ્લામાં ૧૪ જેટલી સબ ૨જીસ્ટ્રાર જુદા જુદા પણ બનાવટી ઉભા કરી ઓળખના પુરાવા પણ ઉભા 🛾 ઝોનવાઈઝ કાર્યરત છે. ગાંધીનગરમાં બે સબ રજીસ્ટ્રાર કરી છેતરપીંડી કરાતી હોય છે. ગુજરાતમાં જમીનના કાર્ય કરે છે . દસ્તાવેજની નોંધણી પ્રથમ ક્રમેથી ટોકન ભાવો ઉચકાતા આવા પ્રકારની છેતરપીંડી આચારનારી 🛽 નંબરથી જ કરવામાં આવે છે તેથી નોંધણીની જોગવાઈની ગેંગો ઉભી થઈ આવા પ્રકારના કૃત્યો આચરી ખોટા ચકાસણી પણ સરળતાથી કરી શકાય છે. ત્યારબાદ જ દસ્તાવેજોની ખરાઈ કરી નોંધવામાં આવતા હોય ભૂલનો જમીનના મૂળ માલીકો દ્વારા નોંધણી અધિકારી સહિત અવકાશ ઓછામાં ઓછો અગરતો નહીવત રહે છે પરંતુ મૂળ માલીકોએ પાવર કે કુલમુખત્યારનામું આપેલ અને નોંધણી અધિકારીનું મિલ્કત વેચાણ લેનાર સાથે છે કે કેમ? અને તે ખરૂં છે તે નોંધણી અધિકારીની સીધં મેળાપીપણું બતાવવામાં આવે છે જેનાથી ખરાઈથી પર હોય તેનો લાભ ખોટી રીતે તબદીલ

> નવી પધ્ધતિથી સાચી રીતે નોંધેલ દસ્તાવેજોમાં ફરીયાદના કારણે સબ રજીસ્ટ્રાર કે નોંધણી અધિકારીને ખોટી રીતે સહન કરવું નહી પડે અને સીધી પોલીસ ફરીયાદ થતી અટકશે.

> અગાઉ સીધી પોલીસ ફરીયાદને કારણે નોંધણી

અનુસંધાન પાના નં. ७ પર

દસ્તાવેજોની નોંધણીના ગરબડ કે ગોટાળા ઘણા દ્વારા સ્થિતિ નિવારવા માટે પરિપત્ર બહાર પાડવામાં

કાયદો

अने 51नून

अधिन त्रिपेटी